

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

מסירות נפש עבור כל יהודי

ומעיד אחד ממקורביו, שזכה להסיעו פעמים רבות לבריתות מילה שנערכו בירושלים עיה"ק, שכאשר נכנס רבינו למכונינו היה עוצם מיד את עיניו ומנמנם, וכמה פעמים הסביר לו כמתנצל, שמאחר וידע שהוא עומד לנסוע, הוא 'השאיל' את שעות השינה וניצל את הלילה ללימוד, כשהוא סומך על כך שיוכל לנמנם מחר בשעת הנסיעה...

(מתוך גליונות 'אתקינו סעודתא' שעל ידי מכוון דבר חיים פרשיות משפטים תצוה (תשפ"ד)

ונר אלקים טרם יכבה

עוד משחר טל נעוריו, היו כל מעייניו נתונים למניעת צער מישראל קדושים. כאבו של כל אדם פרטי נגע עד עמקי נשמתו, בעוד את כאביו הפרטיים דחה בגבורה כמי שאינם נוגעים אליו.

כעת בתקופה האחרונה לימי חייו, מתוככי ערפל ההסתרה והצנפת המידע הרפואי והמצב לאשורו, הבהיקה דמותו המאירה והרגישה של רבינו. בתקופה זו נגלה על צאן מרעיתו במלוא רחמיו, כשהוא מנהלם באומנות מיוחדת, ומתוך רוב התחשבותו ודאגתו למען שלומם והרגשתם הטובה, התעצם ושזר ביניהם שובה נחת ומרגוע.

מחמת חמלה גדולה ויתירה זו, גזר רבינו על עצמו שתיקה קשה ומייסרת, למן הרגע בו התודע שחלה. אנשים בחדים שהוכנסו בזאת הענין, נקראו לחדר קדושו, והחזירו על ידו בנימה תקיפה מאוד, לבל יהינו להוציא שמץ מדבר מחוליו, כדי שלא יגרם בגינו חס ושלום שום צער לאיש יהודי.

בערב שבת-שובה תשע"ב, ביום בו הגיעו תוצאות הבדיקות והובררה מידת נחיצותו של הניתוח, קיבל רבינו את אחד מנכדיו ששטח לתומו את עניינו וביקש סייע והכוונה, מבלי שיידע כלל על הסערה המרחפת בחלל. רבינו נחלץ לעזרתו, התקשר והפעיל ולא נח עד שבאו הדברים על פתרונם המלא. לאחר מכן האריך שיחו עם הנכד, כביכול היה זה היום השישי הרגוע ביותר עליו אדמות.

כשעברו מספר שעות ואף לאחזי הנכד גונבה השמועה האימויה בדבר מחלתו של רבינו, מלבד הקושי העצום בהכלת הבשורה המרה, לא ידע את נפשו ויפג ליבו, ולולי שראה בעיניו לא היה מאמין כי תיתכן מציאות מרוממת שכזו, לשמור על יישוב הדעת ומאור פנים כשל ימי שגרה למרות ועל אף תחזיות הרופאים ואבחנותיהם.

לבו מסור לגמרי לכלל ישראל אף בתקופה האחרונה לימי חייו

ממחרת יום הכיפורים תשע"ב, ביום בו יצא רבינו לראשונה לעבר בית הרפואה לקראת הניתוח הצפוי, הגיע יהודי שלא ידע על המתחולל, וביקש את עצת רבינו בדחיפות. רבינו הקדיש לו מזמנו וליבן עמו את הצריך ליבון, והורה לו מה יעשה וכיצד יטפל, וסיכם עמו שישבו אליו וידווח מאשר קרהו. כאגב אורחא הפטיר ואמר, כי בימים הקרובים יהיה עסוק בענין מסוים ואולי לא יוכל למוצאו בבית... אך תקוותו שבתוך מספר ימים יחזור.

ולא ידע האיש מה עיסוק יש לו לרבינו הגורם לו להעדר מביתו, ולא העלה על קצה דעתו כי בשאלת חיים עסקין. כי גם באותה שעה גורלית, היו פניו מאירות ונפשו שלווה כמאז ומקדם.

באחרית ימיו והוא מסובל ומסובב בייסורים מרים שהחלישוהו עד אפיסת כוחותיו ממש, השתתף פעם רבינו בשמחת ברית מילה שנערכה בבית המדרש. בשובו, תמכו המשמשים בקדש בידיו, מזה אחד ומזה אחד, וסייעו לו בהליכתו בין שורות החסידים שעמדו להביט אחריו בערגה עד בואו האהלה למעון הקדוש.

בין הניצבים עמד אביו של פטוט רך, שבאותם ימים המתין לניתוח לבנו הקטן הנולד לו. בהתקרבו פנה אליו רבינו והרגיעו כי אינו צריך לדאוג כלל, תוך שהוא מביט לו כי הוא זוכר אותו ואת בנו בכל עת, והכל יעבור בשלום בעזרת ה' יתברך, ואך למותר לציין כי כך הוי. כזו היתה דרכו תמיד, לזכור כל אחד ולהשתתף עמו בכל פרטי ענייניו, ולא סר מדרכו הטהורה עד הרגעים האחרונים. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(מתוך הספר 'אביהם של ישראל' חלק ג' הנמצא בשלבי הגהה)

אנחנו מתקרבים לז' אדר יומא דהילולא קדישא של מרן הרבי הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל. שאל אותי בעבר ידיד מארה"ב שמפיץ שם את גליון "מתיקות הדף היומי". איפוא כל המדורים הקבועים שיש כל שבוע בגליון. עניתי לו, שפעמיים בשנה, בשבת יארציית של הרבי זצוק"ל ושל אבי מורי זצ"ל, הגליון רובו ככולו קודש להם.

מורי רבי הגמיד מישירים הנודע, הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל, שאל פעם בשיעור על הגמרא הידועה (קידושין לא.), 'עד היכן כיבוד אב ואם, צאו וראו מה עשה עובד כוכבים אחד לאביו באשקלון ודמא בן נתניה שמו', למה הגמרא לא מביאה דוגמא מתנא או אמורא לכיבוד אב ואם, למה צריך להביא דוגמא מגוי? ענה הרבי, מדמא בן נתניה שם זה מתחיל הכיבוד אב ואם, זה לא השיא של כיבוד אב ואם, שבן לרבי ולאבא מרגיש שכל התורה שהוא מפיץ זה בזכות הרבי והאבא, המינימום זה להקדיש את הגליון לכבודם.

יהיו הדברים האלו שנכתבו בדמעות, לע"נ מורי ורבי אביהם של ישראל הרבי רבי יעקב ישכר בער בן אביו הקדוש מרן הדבר חיים רבי חיים מרדכי מנדבורנה זצוק"ל

כל אחד הרגיש את עצמו בכחינת 'בנך יחידך אשר אהבת'

יעידו חסידים וסתם אינשי דעלמא שזכו לדרוך על מפתנו, כיצד היה די במאור פניו כדי להקל מעל שכמם את משא צרור המועקות. הרגליים שלעתים נגררו עד הגיעם לחדרו, קלו מרגע שִׁקְצו את המפתן, ונתקלו בארשת פניו המזמינה. נהרות אהבה שפעו תמיד מעייניו הקדושות, וגם כאשר מדד במבטו את הנכנס מכף רגל ועד ראש, באותו מבט גם ליטפו וחבש כל פצע ונגע.

עדות מפעימה מסר אחד החסידים, כי פעם בא לבני ברק כדי להיכנס לרבינו, ובבואו נודע לו כי צרה גדולה התרגשה על ראשם של כמה מהחסידים, ובה בעת נדרכו כל עסקני הקהילה, ונחלצו חושים כדי לקדם כל רעה ולבטל צרתם של רעיהם.

למותר לציין, כי על כל הפעולות חפפה רוחו הגדולה של רבינו, והיו עסקנים נכנסים ויוצאים בחדרו, שוטחים רעיונות ומבקשים עצתו והזרכתו כיצד לפעול. אף החסידים שאינם רגילים בעסקנות היו נסערים מאד, ובאותן שעות היתה זו 'שיחת היום' ממש.

מששמעו חבריו של החסיד כי הוא בא להיכנס אל הקודש, ניסו להניאו, באומרים כי אין השעה כשרה לכך, כי רבינו טרוד עתה עד מעל לראשו בפרשייה כאובה וסבוכה זו. ברם, החסיד שהיה זקוק לעצת רבינו, התקשה להסכים עמו ועמד בחדר ההמתנה עד שייקרא.

משעמדו רגליו על מפתן החדר, קיבלו רבינו בחביבות מודגשת, עד שהרגיש כי רבינו ממש פשט צורה ולבש צורה אחרת לקראתו. בבת אחת שכח החסיד את כל אשר שמע בחוץ, שכן באותם רגעים חש כי גם רבינו לא זוכר כלל מן הנושא הסבוך המעיק על לבו, וחושיו דרוכים ומרוכזים לגמרי בענייניו.

שינה חטופה ביום במקום שעות השינה בלילה

כמסיה לפי תומו, אמר פעם רבינו בדברי הדרכה לחסיד: "לא פעם ולא פעמים שאני נאלץ לוותר על השינה שלי, כי מגיע הלילה ועדיין חסר לי בסדרי הלימוד שלי. מה לעשות, צרכי הכלל מרובים ויש הרבה טרדות, אבל זה לא יכול להיות על חשבון התורה הקדושה. מאחר ומני וגמור אצלי שלא ללכת לישון בלי להשלים את הלימוד, יש לי עול מזה, מרגע שאני פוקח את עיני בבוקר. למשל, אם מתעתד אני לנסוע מרוץ לעיר, לברית מילה וכדו', אני מנצל את הנסיעה כדי לחטוף תנומה ולהחליף כוח, ובכך אני יודע שתתפנה לי שעות השינה בלילה, ואוכל להספיק את מה שעלי להשלים בלימוד".

ואכן פעמים רבות ראו אצל רבינו, ששעת השכיבה היתה נושקת בקירוב של ממש לשעת הקימה. כי מסר את נפשו עבור כל אחד מישראל, ופתח את דלתו לרווחה לכל שואל ומבקש, עד השעות הקטנות של שולי האשמורה השלישית.

תוך כדי המחשבה מה לדבר היום בפתיחה, על עניני דינא, יארייט, פרשת השבוע, פתחתי את הגמרא בבא קמא, והסתכלתי על הפסוק במשלי המובא בגמרא (בדף פא:), ובורא עולם העניק לי מתנה ווארט על פי דרך הדרש, זה בדאי בזכות אבי מורי הגאון הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל. רצתי להתקשר לדיין חשוב, גאון גדול שחפץ בעילום שמו, והוא אמר לי על הווארט, שפתיים ישק. הפסוק במשלי (ו, כו) **אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות**. יש לציין ש'לאל' הכתוב בפסוק אין הכוונה לבורא עולם, רק הכוונה על האדם שיש לו 'כח' לעשות. ועכשיו לווארט. הגמרא במסכת נדרים (מא, א), אמר אביי נקטינן אין עניי אלא בדיעה. מה הכוונה עני, בן אדם שאין לו דעת שאין לו תורה, זהו העני האמיתי. זה לשון רש"י על הפסוק במשלי, **אל תמנע טוב מבעליו - אם ראת חבירך חפץ להטיב לעניים אל תמנעוהו**. אם אתה רואה שחבר שלך רוצה לעשות טוב עם עניים, אל תמנע את זה ממנו. אם כך לפי הגמרא בנדרים שעני זה בדעת, אפשר להגיד שהרש"י והפסוק הולך על לימוד התורה הקדושה עם החלש, כי כידוע אין טוב אלא תורה. ועכשיו נחזור למילים של רש"י, **'אם ראת חבירך חפץ להטיב לעניים'**, אם ראת שחבר שלך רוצה להשקיע בעני שאין לו געשטמאק בתורה, אין לו חיות בדף גמרא, **'אל תמנעוהו'**, למה, נחזור לפסוק, **בהיות לאל ידך לעשות**, כי יש לו את כח עשיה בתורה, הוא יכול לעשות ולהקים תורה, לא רק לדאוג לתורה של עצמו, רק להקים תורה גם אצל השני בבחינת תורת חסד על לשונה, זה גם תורה וגם חסד כשלומדים עם החלש. והאמת שמי שיעיין בתחילת פרק ג' במשלי, ימצא שאכן הפרק מדבר על תורה, בפסוק א' כתוב, **בני תורתי אל תשכח ומצוותי יצור לבך**, פסוק זה מדבר על האדם בעצמו, שידאג לתורה שלו, ובפסוק כז כתוב, **לעשות מלשון לעשות את השבת**, לדאוג גם לתורה של הזולת. על רבי שלמה אבן גבירול שמעתם, הוא היה מגדולי הראשונים, חמוי של רבי יהודה הלוי, הוא כותב לשון, **'למד חכמה למי שאינו יודע, ולמד חכמה ממי שיודע, ואז תדע מה שלא ידעת, ותזכור מה שידעת'**. שזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות, אמן.

דברי אלקים חיים

של הרבי הקדוש אביהם של ישראל מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל על פרשת פקודי

איאתא בגמרא (תענית כו:) **"ביום חתונתו וביום שמחת לבו"** (שיר השירים ג, יא), **"ביום חתונתו"** זה מתן תורה, **"וביום שמחת לבו"** זה בנין בית המקדש. והנה בשבת קודש דגן איתנייהו שתי הבחינות, **"ביום חתונתו זה מתן תורה"**, שהרי אנו מסיימים השבת קריאת ספר שמות מחמשה חומשי תורה, והסיום הוא התכלית של נתינת התורה, שהרי ניתנה לנו כדי שנהגה בה תמיד, ונסיים ונתחיל עד בלי די. ולכן גם עושים 'שמחת תורה' בתשרי, ולא בזמן מתן תורה בסיון, משום שהסיום הוא עיקר התכלית של הנתינה. **"וביום שמחת לבו"**, זה בנין בית המקדש, שהרי אנו קוראים השבת בתורה על בנין המשכן. על כן הוא זמן ראוי ומסוגל למחשבות קדושות של קבלת התורה ובנין בית המקדש. יעזור השי"ת שזוכה ללמוד את התורה הקדושה באמת לשמה ולקיים את המצוות, **"פיקודי ה' ישרים משמחי לב"** (תהלים יט, ט), כי התורה הקדושה היא מקור השמחה ומקרבת את השמחה השלימה. והנה השבוע הוא יומא דהילולא של משה רבינו ע"ה, ויהי רצון שבזכותו נזכה אנו וכל ישראל להיות דבקים בתורת ה', **"זכרו תורת משה עבדי"** (מלאכי ג, כב), ונזכה להיות כלים ראויים לקבל.

משה 'קִיבֵל' תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים וכו' (אבות א, א), ונשארה התורה הקדושה אצל כלל ישראל, הרי שישראל ראויים לקבל את התורה. **"ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה"** (שחרית, ברכת אהבת עולם). ובפרט שאנו עומדים עתה בימים הקדושים של החודש של פורים, **"ליהודים היתה אורה"** (אסתר ח, טז), אורה זו תורה (מגילה טז:), הרי שהזמן מסוגל להשגת התורה, הן מצד ההילולא של משה רבינו, והן מצד פורים. ובכן יעזור השי"ת שזוכה להיות דבוקים בתורת ה' ובמצוות ה' מתוך שמחה וקדושה ומתוך נחת והרחבה, ונזכה לשמחה השלימה על ידי ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

*

משנכנס אדר מרבים בשמחה (תענית כט:), וכאשר יש שני אדרים בשנה, אז ריבוי השמחה הוא עד בלי גבול. והנה בשני אדרים יש שישים יום, שהוא כוח של 'ביטול בשישים', כי אפשר לבטל בימים הקדושים הללו את כל הדינים ואת כל המקטריגים. על כן יעזור נא השי"ת שיתרפאו כל החולים, כמו שידוע אשר אדר הוא נוטריקון א'ני ד' ר'ופאך, ויתקיים המקרא שכתוב (שמות טו, כו) **"כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך"**. ויהי רצון שבכוח השבת ובכוח הקריאה של פרשת שקלים שקוראים בשבת זו, יושפע שפע רב ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומזוני, לכל אשר ישנו פה ואשר איננו פה. ובפרט שבשבת זו מסיימים ספר שמות, וסיום ספר הוא בבחינת **"שמחת תורה"**, ובתורה הקדושה ישנן כל הברכות, **"אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו"** (ויקרא כו, ג), אשר על ידי זה זוכים לכל ההשפעות הטובות הנזכרות שם. על כן יהי ה' אלקינו עמנו שנהיה כולנו מן הנושעים ומן המתברכים, ונזכה לעסוק בתורה הקדושה מתוך שמחה ונחת, עם בריות גופא ונהורא מעליא, עד שנזכה בעגלא ובזמן קריב לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

מאוצרות הפרשה

יש להבין בפרשת פקודי, שנאמר בכל מעשה ומעשה שעשו במשכן וכלים, כתוב בכל אחד בפרטות שעשו **"כאשר צוה ה' את משה"**, וקשה למה לו לפרוט בכל אחד, הוי לו לומר באחרונה דרך כלל, ויעשו ככל אשר צוה ה' את משה.

אלא התורה רמה לנו רמז מוסר בכללות עבודת ה' יתברך ועשיית המצוות, הן שופר וסוכה ופסח ותפילין וכיוצא, שיש בכל אחת מחשבה וכוונת המצוה, שהוא רבה ונורא, ולא כל אדם גם מבני עלייה יודעים חלק אחד מאלפי אלפים חלקים, שכיוונו אנשי כנסת הגדולה ככוונת התפילה, והוא הדין בכוונת המצוות, ובאמת צורך גדול יש לכל אחד מישראל לכוונת המצוות, כי מזה נעשה לבוש לנשמה בגן עדן העליון.

לכך עצה היעוזה, לכלול את עצמו וכוונתו, הן בתפילה והן במצוה, או בכוונת אכילתו בחול, ומכל שכן בשבת בשלש סעודות דשבת, ישתף כוונתו עם שאר שלומי אמוני ישראל, היודעין כוונת התפילה והמצוה, ועל סוד כוונת אנשי כנסת הגדולה, וכיוצא בזה, זה סוד שכתב האר"י קודם תפילה צריך לומר ואהבת לרעך כמוך, לקיים מצות עשה זו, כדי שיוכל כוונתו ותפילתו עם היודעים ליחד מדות העליונות.

והנה עשיית המשכן היה הכוונה שיהיה מחשבתן על מלאכת המשכן העליון, וכמו שנאמר (מ, יז) **"הוקם המשכן ודרשו (תנחומא נשא י"ח) כי בהקמת המשכן למטה, 'הוקם' למעלה, והיינו על ידי המחשבה והכוונה שכיוונו בעת העשיה הגשמית, היה אז מחשבתן ברוחני, לבנות משכן העליון שהוא סוד בריאת שמים וארץ וכל העולמות. ולא כל מוחא סביל דא, לכן ככל פעולה ופעולה של כלי המשכן אמרו בפירוש, שאנו עושים על הכוונה שצוה ה' את משה, והוא על דרך שאנו אומרים קודם עשיית כל מצוה, ולכן כתוב בפרטות אצל כל דבר "כאשר צוה ה' את משה"**, כי כך אמרו בפה מלא אצל כל פעולה ופעולה.

(בעש"ט פקודי, א)

מעשה המשכן וכליו, ומיתריו, ויתדותיו, והמנורה, והקמותיו ופירוקיו, **הן הם מסורת התורה הקדושה הצפונות ונעלמות**, וזעירין נינהו שיוכל לעמוד עליהם איש אחד בדור וצדיק גמור וחכם בסודות הנוראות. ואפשר אם יש קבלה מפי רב מובהק, אזי יכולין גם כן יחידי סגולה לבוא על פי הקדמת הרב לבוא על קצת מהם. **(דגל מחנה אפרים פקודי)**

נקודה למחשבה:

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חי"ג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661